

Historie loutkového divadla v Říčanech

*Tyto tyto vzpomínky sepsala v roce 1961 Anna Škábová (1885-1969).
Její pravnuček Martin Škába udělal zkrácený přepis v roce 2013.*

Prvním loutkářem v Říčanech byl pan Kristian Vojíš, ředitel berního úřadu v Praze. Obýval vlastní vilku ve Smetanově ulici se svou rodinou. Loutkařil ve svém bytě od r. 1906. Od roku 1912 hrál pan Vojíš ve staré Kamlerově stodole. Poté se odstěhoval do Prahy a divadlo daroval říčanské škole. Divadlo bylo uskladněno na půdě říčanské školy. Po čase se pan Vojíš opět vrátil do Říčan a začal znovu loutkařit ve svém bytě. V té době byly již zvány děti Škábových, Beckových atd. Začali jsme uvažovat, kam divadélko přemístit, aby se dalo hrát pro více dětí. Hrál se několikrát na radnici. Postupně se počet návštěvníků zvyšoval a my jsme se museli poohlédnout po vyhovujících prostorách. Pomocí svolení místní Školní rady došlo k půjčení kreslírny měšťanské školy k provozování her na dobu neurčitou.

Ustanovilo se sdružení, mající dobrou vůli, které si dalo za úkol hrát loutkové divadlo ve prospěch školy. Členů bylo tehdy 13: Manželé Vojíšovi, Škábovi, Vinšovi, Tučkovi, Koželuhová, Stárková a manželé Beckovi. V čele byl zvolen učitel pan Müller. Roku 1921 se začalo hrát v kreslárně. Tehdy byly loutky dosti malé o velikosti pouze 25 cm. Zájem o loutkové divadlo rostl

a malé divadélko nepostačovalo. Tehdy zapůjčil své divadélko pan Kolanda s loutkami o velikosti 35 cm. S nimi se hrálo až do roku 1924. Když se slavilo 50. představení, již nás navštívilo 5638 dětí a 1147 dospělých. V té době se divadélko muselo vrátit, protože byl pan Kovanda přeložen.

Řešili jsme, co budeme dělat dál. O prázdninách roku 1924 se

FOTO: Josef a Anna Škábovi, 1932 (archiv autora)

nakonec podařilo za 5000 Kčs koupit divadélko. Složili se na to pan Müller, Škába, Tuček, Beck a později i Vinš. Divadlo obsahovalo 35 loutek vysokých 65-70 cm. Z toho 25 hlav výměnných, rekvizity, mnoho obleků a různých věcí. Úřady nám povolili, abychom udělali v kreslárně z části místnosti jeviště, které bylo uzamykatelné zevnitř a mohlo se tam také vše uskladňovat. Materiál na stěnu dodal pan Hofman z pily a páci udělali pan Koreš, Škába, Vinš a Tuček.

7. prosince 1924 bylo uděláno první představení v nových prostorách a novými loutkami. Název hry byl „Kašpárek vždy vítězí“. Bylo přítomno 250 dětí a 73 dospělých. V roce 1925 jsme udělali i několik výpravných her. Nejúspěšnější byla hra „Šípková Růženka“, pro kterou udělali pánové Tuček a Škába 1200 růží, kterými ozdobili jeviště. Tento rok bylo 23 představení, dorazilo 2973 dětí a 689 dospělých. Takto představení pokračovala další léta. Ve dnech 18. až 20. května 1929 se v Praze konal sjezd loutkářů ochotníků. Sjezdu se zúčastnilo 8 členů: Učitel Müller, Machová, manželé Škábovi, manželé Vinšovi a Stehlíkovi.

Koncem roku 1929 kvůli zhoršujícímu zdravotnímu stavu podal pan Ladislav Tuček rezignaci na členství. Byla to pro nás velká rána, ale museli jsme to pochopit. Ladislav Tuček byl celých 9 let mezi námi. Pomáhal vše budovat. Pan Tuček vedl hudební stránku divadla,

upravoval písně a komponoval melodramy. Po panu Tučkovi se ujal hudební stránky učitel pan Zdeněk a dále mu pomáhali bratři Vrzalové, pan Stehlík, Stočes, Zuna a Komerzy. Od roku 1931 řídil orchestr Loutkového divadla pan Štoviček.

V květnu roku 1930 dostalo sdružení od prezidenta Masaryka příspěvek na zakoupení loutkářského obytného vozu. V roce 1932 uspořádalo sdružení 200té představení. Bylo to výročí 11 let trvání Loutkového divadla. Hrála se „Dračí nevěsta“. V lednu roku 1933 odevzdalo sdružení diplomy panu učiteli Müllerovi, manželům Škábovým a Vinšovým a také p. Stehlíkovi za dlouholeté a nepřetržité působení.

Toto sdružení jsme nazvali „Sdružení přátel dětí“. Byla to nejmenší společnost města Říčán. Sdružení kolikrát podniklo i zájezdy do míst okolních. Do Nedvězí, Čestlic a Stránčic. 25. března roku 1933 napsal Alois Mudruňka, jednatel okresního osvětového sboru v Říčanech, děkovný dopis našemu sdružení, kde srdečně děkoval za blahodárnou a nezištnou vzdělávací činnost pro mládež, pořádáním loutkových představení.

Okupační rok 1939. Přišel příkaz, bohužel nevíme od koho, a ze dne na den bylo divadélko zavřeno. Bylo to velmi hořké zklamání. Po nějakém čase jsme části divadla našli v katastrofálním stavu v tělocvičně. Byla to nejenom škoda materiální v hodnotě 25 tis Kč, ale hlavně ztráta části našeho srdce i života. A tak zanikla sláva toho, co dříve těšovalo malé i velké. Během okupace nebyla možnost zkusit znovu vzkřísit divadlo. Během války nás také opustili pánové Škába, Müller, Stočes, paní Machová, Vinšová a Stehlíková. Rozpadl se ten skvělý kolektiv. Postupně odcházeli jeden za druhým tam, odkud už není návratu. Bohužel se neuskutečnil jejich sen, aby divadlo předali někomu, kdo by pokračoval v jejich láskyplné činnosti.

V roce 1947, když se život začal vracet do normálních kolejí, se znovu objevila myšlenka o loutkovém divadle. Figurovali zde jména jako pan Hazalý, Figar a Maštálka. Tito tři si dali za cíl divadélko vzkřísit. Vybudovala se přístavba u družiny. Bylo to opět mnoho a mnoho brigádnických hodin. Zapojovali se do práce i mladí. Někteří z nich byli tak šikovní, že dovedli ovládat loutky. Zmíním alespoň mladého Kalaše, Nováka a Pohunka. Do divadla se opět začali vracet lidé s dětmi. Bohužel už nebyl takový přístup lidí z hlediska organizace, hlídání dětí, takže atmosféra byla pro mě leckdy hodně skličující, protože jsem měla srovnání s léty, kdy to vedli pánové Vinš, Müller a Škába. Po nějakém čase opět aktivita divadélka slábla.

V roce 1958 jsem byla vyzvána ke spolupráci já. Byla svolána schůze, kde byli tito členové: pan Tupal s manželkou, Kalaš, Novák, Hruška, Stehlík, Sedláčková, Škábová, Špírk a Tichý. Začalo se opět pracovat na obnově divadla. Činnost jsme zahájili 23. listopadu 1958. Za zajímavou zmínku stojí říci, že se pan Kalaš později chopil činnosti vyřezávání hlav loutkám, protože nebylo možno nikde nic pořídit za rozumné peníze. V této době vznikla loutka nesoucí jméno „Říčánek“. Přes různé těžkosti si divadélko opět vydobylo přízeň mezi dětmi i rodiči.

Počátkem dubna roku 1962 nám bylo oznámeno, abychom prostory divadélka urychleně vyklidili, protože jsou potřeba pro Svazarm. Nebyl nám dán ani čas na přípravu stěhování. Museli jsme to zařídit velmi rychle. Snažila jsem se v lidech pochopení, vlídnost a šetrnost. Ale marně. Docházelo k zesměšňování a totální neúctě nejenom ke stáří člověka, ale také k historii. Většina věcí se již nikdy nenašla (dle svědectví byly spáleny) nebo zůstalo vybavení a loutky nezvratně poškozené. Byl to smutný konec.

Anna Škábová – Martin Škába

Říčanský Kurýr 2013/11